

Săptămâna Internațională de prevenire a cancerului de col uterin
cu genericul: **”Spune Da sănătății tale! Vaccinează-te! Testează-te”**.

Știm despre cancerul de col uterin de foarte mult timp. Hipocrate, medicul grec cunoscut drept părintele medicinei, a remarcat că acesta nu poate fi vindecat. Harald Zur Hausen a primit Premiul Nobel în 1976 pentru că a descoperit relația dintre cancerul de col uterin și papilomavirusul uman (HPV). Dar au fost necesari încă 30 de ani pentru a fi dezvoltat un vaccin. Consiliul

de administrație pentru alimente și medicamente (FDA) a aprobat vaccinul HPV în a. 2006.

Cancerul de col uterin este a doua cea mai frecventă cauză de deces prin cancer în rândul femeilor din Europa de Est și Asia Centrală, unde este asociat cu suferință personală enormă, perturbări sociale și costuri financiare pentru femei, familii și sistemele de sănătate. În fiecare an în Regiunea Europeană a OMS peste 66 000 de femei sunt nou diagnosticate cu cancer de col uterin și peste 30 000 mor din cauza acestei boli care poate fi prevenită. Cancerul de col uterin este o boală dificilă, cu efecte traumatizante, care afectează mai ales femeile cu vârsta cuprinsă între 45-60 de ani, dar și femeile mai tinere. La nivelul Regiunii Europene, proporția cazurilor de cancer de col uterin invaziv detectate într-un stadiu incipient variază considerabil, de la 35% la peste 80%, în funcție de țară. Ratele de supraviețuire până la cinci ani variază de la 54% la 80%.

Acesta este un moment în care majoritatea femeilor lucrează, își îngrijesc familiile sau fac ambele, astfel încât impactul social al cancerului de col uterin este foarte sporit. Aproape fiecare din aceste cazuri ar putea fi prevenite. Programele de screening bine organizate pot reduce ratele cancerului de col uterin cu până la 80% sau cu până la 90% dacă sunt combinate cu vaccinarea HPV a adolescentelor.

În Republica Moldova, aproximativ 300 de femei sunt diagnosticate anual cu cancer de col uterin, asta înseamnă că zilnic este înregistrată o femeie cu cancer de col uterin iar la fiecare trei zile se atestă un deces din cauza acestei boli.

Virusul papiloma uman (HPV) este cauza principală a cancerului de col uterin. Este o infecție foarte contagioasă care se transmite prin contact sexual sau piele - piele; 80% dintre femeile active sexual se infectează la un moment dat în viața lor. Există peste 100 tipuri de HPV, dar 2 – tipuri 16 și 18 – cauzează 70% din cancere. În cele mai multe cazuri, sistemul imunitar elimină HPV din organism însă infecția persistentă cu HPV poate determina dezvoltarea celulelor anormale, care în timp devin maligne.

Infecția persistentă cu HPV a colului uterin, dacă este lăsată netratată, cauzează 95% din cancerul de col uterin. De obicei, este nevoie de 15-20 ani pentru ca celulele anormale să devină cancer, dar la femeile cu sistem imunitar slăbit, cum ar fi HIV netratat, acest proces poate fi mai rapid și poate dura 5-10 ani.

Cine este expus riscului de cancer de col uterin

În multe cazuri, cancerul de col uterin poate fi asociat cu factori de risc. Unii factori de risc pot fi evitați, în timp ce alții nu.

- Istoricul de screening: cei care nu fac teste Papanicolau la intervale regulate au un risc crescut de cancer de col uterin.
- Anumite tipuri de HPV sunt legate de cancerul de col uterin. Scăderea riscului de apariție a HPV poate reduce, de asemenea, riscul de cancer de col uterin.
- Relații sexuale înainte de vârsta de 18 ani și mulți parteneri sexuali se asociază unui risc mai mare de infecție cu HPV.
- Fumatul este asociat cu un risc crescut de cancer de col uterin.
- Cei care au fost infectați cu HIV au un risc mai mare decât media de a dezvolta cancer de col uterin.
- Există dovezi că utilizarea pe termen lung a contraceptivelor orale poate crește riscul de cancer de col uterin.
- Sistem imunitar slăbit: un sistem imunitar slab nu poate lupta împotriva infecțiilor.

Simptome

- Majoritatea oamenilor nu vor avea niciun simptom de la o infecție cu HPV. De obicei, sistemul imunitar elimină HPV din organism în decurs de un an sau doi, fără efecte de durată.
- Unele infecții cu HPV provoacă mici noduli (negi genitali), care pot apărea pe vagin, penis sau anus și mai rar pe gât. Acestea pot fi dureroase, pot provoca prurit, sângerare și edemarea ganglionilor limfatici regionali.
- Simptomele încep de obicei după răspândirea cancerului:
- sângerare vaginală după sex, sângerare vaginală după menopauză, sângerare vaginală între menstruații sau perioade care sunt mai abundente sau mai lungi decât în mod normal, scurgeri vaginale care sunt apoase și au un miros puternic sau care conțin sânge, durere pelviană sau durere în timpul actului sexual.
- Simptomele cancerului de col uterin avansat (cancerul s-a răspândit dincolo de colul uterin, în alte părți ale corpului) pot include simptomele cancerului de col uterin în stadiu incipient plus: tranzit intestinal dificil sau dureros sau sângerare rectală, urinare dificilă, dureroasă sau sânge în urină, durere de spate surdă, picioare edemate, durere în abdomen, oboseală.

Cancerul de col uterin poate fi prevenit

OMS sprijină o abordare cuprinzătoare pentru prevenirea, detectarea și tratarea cancerului de col uterin. Acest lucru necesită intervenții eficiente pentru femei pe tot parcursul vieții, începând din copilărie. Aceste intervenții includ educație comunitară, mobilizare socială, vaccinare HPV, screening, tratament și îngrijiri paliative. Pentru a realiza acest lucru, programele naționale de sănătate (în special pentru imunizare, sănătatea reproducerii, controlul cancerului și sănătatea adolescenților), organizațiile și partenerii trebuie să lucreze împreună

Cancerul de col uterin este printre cele mai prevenibile cancere: pe lângă faptul că sunt prevenite prin vaccinarea HPV, leziunile precanceroase pot fi detectate cu ușurință prin screening. Atunci când screening-ul detectează leziuni precanceroase, acestea pot fi tratate și cancerul evitat. De asemenea, screening-ul poate detecta cancerul într-un stadiu incipient, atunci când tratamentul are un potențial ridicat de vindecare.

Creșterea gradului de conștientizare a publicului, accesul la informații și servicii sunt esențiale pentru prevenire și control pe parcursul vieții:

- Vaccinarea la vârsta de 9–14 ani este o modalitate foarte eficientă de a preveni infecția cu HPV, cancerul de col uterin și alte tipuri de cancer legate de HPV.
- Screening-ul de la vârsta de 30 de ani (25 de ani la femeile care trăiesc cu HIV) poate detecta boala de col uterin, care, atunci când este tratată, previne și cancerul de col uterin.
- La orice vârstă cu simptome sau îngrijorări, depistarea precoce urmată de un tratament prompt de calitate poate vindeca cancerul de col uterin.
- Adoptați practici sexuale sigure: inițierii vieții sexuale la o vârstă mai matură, utilizarea prezervativelor și întreținerea relațiilor sexuale cu cât mai puțini parteneri posibil.
- Nu fumați și nu folosiți produse din tutun.
- Circumcizia masculină voluntară.

Vaccinarea HPV și alte măsuri de prevenire

Începând cu anul 2023, sunt 6 vaccinuri HPV disponibile la nivel global. Toate protejează împotriva tipurilor HPV cu risc ridicat (16 și 18), care cauzează majoritatea cancerelor de col uterin și s-au dovedit a fi sigure și eficiente în prevenirea infecției cu HPV și a cancerului de col uterin.

Ca prioritate, vaccinurile HPV ar trebui administrate tuturor fetelor cu vârsta cuprinsă între 9 și 14 ani, înainte ca acestea să devină active sexual. Vaccinul poate fi administrat în 1 sau 2 doze. Persoanele cu sistem imunitar redus ar trebui să primească în mod ideal 2 sau 3 doze. Unele țări au ales, de asemenea, să vaccineze băieții pentru a reduce și mai mult prevalența HPV în comunitate și pentru a preveni cancerul la bărbați cauzate de HPV.

Studii recente din Regatul Unit, una dintre primele țări care l-au introdus, arată că vaccinarea HPV a redus leziunile precanceroase și cancerul de col uterin cu aproape 90% în rândul primelor cohorte care au primit vaccinul. Suedia estimează, că cancerul de col uterin ar putea fi eliminat peste 5 ani, ceea ce înseamnă că ar înregistra mai puțin de 4 cazuri noi la 100 000 de femei în fiecare an.

În aprilie 2022, Grupul Consultativ Strategic de Experți în Imunizare al OMS a anunțat pe baza unei analize a dovezilor, că un vaccin HPV cu doză unică oferă protecție împotriva virusului care este comparabil cu un program cu 2 doze și că țările pot alege să utilizeze un program cu 2 doze sau 1 doză HPV.

Țările trebuie să atingă o acoperire națională de vaccinare de 90% până în 2030 pentru a fi pe cale să atingă obiectivul de eliminare. Cea mai eficientă modalitate de a atinge această țintă este includerea vaccinării împotriva HPV în programele naționale de imunizare și investirea în strategii de comunicare eficiente.

Programe naționale de screening

Un instrument important pentru eliminarea cancerului de col uterin este un program național de screening organizat, care asigură furnizarea tuturor serviciilor necesare – de la depistarea și diagnosticarea precoce, până la tratament și îngrijire.

Vaccinarea HPV și programele naționale de screening combinate cu campanii vaste de conștientizare și implicare a comunității, inovațiile din domeniul sănătății sunt mijloace pentru eliminarea cancerului de col uterin. Vaccinarea HPV și screening-ul cancerului de col uterin au fost desemnate drept „cele mai bune intervenții” cu rentabilitate imediată a investiției. Ele reduc semnificativ bolile și decesele evitabile, precum și nevoia de tratamente costisitoare care au efecte secundare grave asupra sănătății.

Eliminarea cancerului de col uterin este o mișcare globală în care fiecare țară și regiune are responsabilitatea de a transpune angajamentele în acțiuni, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Țările din Europa se confruntă cu propriul set de provocări specifice. Deși unele țări sunt în pragul de a atinge ținta pentru incidența cancerului de col uterin, există inegalități puternice în ceea ce privește incidența, mortalitatea și accesul la îngrijiri de calitate între țările din Europa.

Accelerarea eliminării cancerului de col uterin ca problemă de sănătate publică în Regiunea Europeană a OMS 2022–2030, vizează principiile de bază, schimbările strategice și acțiunile prioritare pentru a ghida statele membre în atingerea țintelor pentru anul 2030, stabilite de Strategia globală pentru eliminarea cancerului de col uterin -

„90-70-90” :

- 90% de fete sunt complet vaccinate cu vaccinul HPV până la vârsta de 15 ani.

- 70% dintre femei sunt testate folosind un test de înaltă performanță până la vârsta de 35 de ani și o nouă testare până la vârsta de 45 de ani.
- 90% dintre femeile identificate cu cancer de col uterin primesc tratament (90% dintre femeile cu precancer tratate și 90% dintre femeile cu cancer invaziv gestionate).

Atingerea scopului final al Strategiei globale va necesita zeci de ani de efort susținut. Așadar, în această săptămână și nu doar, haideți să lucrăm împreună, pentru a forma comunități mai sănătoase prin îmbunătățirea accesului la vaccinarea HPV, screening, tratament pentru precancerul de col uterin și gestionarea cancerului de col uterin. Atingerea acestor obiective necesită un angajament politic puternic din partea statelor membre și investiții adecvate în formarea și gestionarea forței de muncă, posibilitățile de îngrijire, comunicare și monitorizare. Un viitor fără cancer de col uterin este posibil. Aceasta este o oportunitate importantă pentru liderii politici și din domeniul sănătății de a realiza eliminarea cancerului de col uterin. Prin livrarea echitabilă a vaccinului împotriva virusului papiloma uman (HPV), prin programe naționale de screening organizate și prin tratament de calitate, putem preveni și trata cancerul de col uterin.